

Walenty Zajdel, 2022-09-19 08:08

Walenty Zajdel

Światowy Dzień Bezpieczeństwa Pacjenta

Z inicjatywy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) 17 września każdego roku odbywa się Światowy Dzień Bezpieczeństwa Pacjenta. W tym roku tematem przewodnim jest bezpieczeństwo leków: "World Patient Safety Day: medication safety, medication without harm". WHO zachęca pracowników ochrony zdrowia i pacjentów do podejmowania działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ograniczenia szkód w stosowaniu leków. Należy podkreślić, że ten dzień jest obchodzony w większości krajów, w tym również w Rwandzie, w Polsce niestety nie. Dlaczego?

Leki są najpowszechniej stosowanymi interwencjami w opiece zdrowotnej, a szkody związane z

niewłaściwym stosowaniem leków stanowią największą część całkowitych szkód, którym można zapobiec. Błędy mogą wystąpić na różnych etapach procesu stosowania leków. Badania pokazują, że około 70 procent błędów w farmakoterapii pojawia się w podstawowej opiece zdrowotnej.

Na całym świecie koszt związany z błędami lekowymi oszacowano na 42 miliardy USD rocznie. WHO zaleca zwiększenie działań w celu ograniczania szkód związanych z lekami. Projekt „Medication Without Harm” ma na celu zmniejszenie poważnych możliwych do uniknięcia szkód związanych z farmakoterapią, o 50% na całym świecie w ciągu najbliższych 5 lat.

Ponadto celem WHO jest nie tylko poprawa bezpieczeństwa, ale także większe zaangażowanie pacjentów w proces terapii (compliance, adherence, persistence, concordance). WHO zwraca uwagę na 5 kluczowych momentów w czasie farmakoterapii oraz pytania jakie powinni sobie zadawać pacjenci:

1) Rozpoczęcie stosowania leku - nazwa leku i po co jest stosowany, jakie jest ryzyko i skutki uboczne, jak powiedziałem lekarzowi o moich alergiach i innych schorzeniach?

2) Przyjmowanie leku - kiedy i jak powinienem zażywać, czy jest coś związanego z jedzeniem i pićm o czym powinienem wiedzieć w związku z przyjmowaniem tego leku, co powinienem zrobić jeśli wystąpią działania niepożądane?

3) Dodanie leku - czy naprawdę potrzebuję kolejnego leku, czy powiedziałem lekarzowi lub farmaceucie o lekach, które obecnie zażywam, czy ten lek może wchodzić w interakcje z innymi moimi lekami?

4) Przegląd lekowy - jak długo powinienem brać poszczególne leki, czy biorę jakieś leki, których już nie potrzebuję, czy farmaceuta regularnie sprawdza moje leki?

5) Odstawienie leku - kiedy powinienem odstawić lek, czy któryś z moich leków nie może być nagle odstawiony (tylko stopniowo), jeśli muszę odstawić lek z powodu niepożądanego działania gdzie mam to zgłosić?

W czerwcu 2010 roku została przyjęta Deklaracja Helsińska o Bezpieczeństwie Pacjenta w Anestezjologii (DeHeBePA). W maju 2014 roku została przyjęta Europejska Deklaracja Farmacji Szpitalnej - jeden z rozdziałów ma tytuł " Bezpieczeństwo pacjenta i zapewnienie jakości". We wszystkich działaniach, które dotyczą leków, należy stosować zasadę „7R” (z ang. R - Right) „siedmiu właściwych” elementów: właściwy pacjent, właściwy lek, właściwa dawka, właściwa droga podania, właściwy czas, właściwa informacja i właściwa dokumentacja.

W Polsce jest najniższa zgłaszalność niepożądanych działań leków w całej UE. Monitorowanie bezpieczeństwa stosowania leków jest bardzo ważne, gdyż ich działaniom pożądanym towarzyszą różnego rodzaju powikłania, często groźne dla zdrowia lub życia pacjentów. W 2020 roku został opublikowany Raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) - „Monitorowanie niepożądanych działań leków”. NIK krytycznie oceniła sposób funkcjonowania systemu monitorowania niepożądanych działań leków, będącego istotnym elementem nadzoru nad bezpieczeństwem farmakoterapii. W 2021 roku zgłoszonych zostało łącznie 36 616 niepożądanych działań produktów leczniczych, w tym przez podmioty odpowiedzialne 16 960 ; przez pacjentów 13 306 ; przez pracowników wykonujących zawody medyczny 6 350.

Dnia 8 września 2022 roku Stały Komitet Rady Ministrów przyjął ustawę o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta. Należy mieć nadzieję, że po wejściu w życie tej ustawy znacząco zwiększy się bezpieczeństwo pacjenta, w tym również bezpieczeństwo farmakoterapii.

Bezpieczeństwo pacjenta ma kluczowe znaczenie. Wcześniej lub później każdy potrzebuje leków. Dlatego nie tylko lekarz, ale przede wszystkim farmaceuta powinien być gwarantem bezpiecznej farmakoterapii.

mgr farm. Walenty Zajdel